

WPROWADZENIE

W ostatnich dekadach nauczanie języków do celów zawodowych i specjalistycznych cieszy się ogromną popularnością wśród uczących się języków obcych na różnych etapach edukacji. Aktywność zawodowa podejmowana w pojedynkę czy też we współpracy okazuje się obecnie coraz częściej niemożliwa bez znajomości języków obcych, które w wielu obszarach stają się podstawowym narzędziem pracy. We współczesnych czasach nie da się już oddzielić kształcenia językowego od potrzeb i wymagań rynku pracy. Potwierdzeniem tego stanu rzeczy jest chociażby *Rozporządzenie MEN w sprawie podstawy programowej kształcenia w zawodach*¹, które zaklasyfikowało języki specjalistyczne do obowiązkowych elementów kształcenia zawodowego. Rosnące zapotrzebowanie na ofertę edukacyjną w zakresie języków specjalistycznych sprzyja jednocześnie rozwojowi refleksji dydaktycznej nad sposobami i treściami nauczania, jak również przyczynia się do dynamicznego rozwoju glottodydaktyki specjalistycznej w sferze badań naukowych.

Problemy związane z nauką oraz skutecznym posługiwaniem się językiem obcym w działaniach zawodowych są różnorodne i odnoszą się do rozmaitych elementów komunikacji specjalistycznej, o czym świadczą teksty zebrane w niniejszym numerze. Kompetencja językowa, socjokulturowa, dyskursywna, jak również specjalistyczna wiedza związana z zawodowym obszarem działania, stanowią o złożoności komunikacji zawodowej i wskazują na umiejętności niezbędne do opanowania przez uczącego się, aby mógł w niej pełnie uczestniczyć. Jednocześnie każdy z powyżej wymienionych elementów okazuje się wystarczający do fragmentarycznego, ale pogłębionego badania uzmysławiającego rolę poszczególnych składników tak w procesie komunikacji, jak i na etapie kształtowania sprawności językowych.

Tekst Anny Marii Harbig, który otwiera niniejszy tom, to historyczny zarys nauczania języków specjalistycznych w polskich szkołach wyższych (w ramach lektoratu języka obcego). Rzetelny opis historyczny, udokumen-

¹ Rozporządzenie MEN z dn. 7.02.2012, Dz.U. poz. 184.

towany bogatą literaturą przedmiotu, ukazuje ewolucję polskiej myśli dydaktycznej w zakresie nauczania języka niemieckiego w ciągu czterech dekad od 1958 do 1989 roku, analizując kluczowe kwestie nauczania instytucjonalnego tj. program, treści, metody i materiały nauczania.

Opracowywanie kursu języka specjalistycznego nie jest możliwe bez wykorzystania autentycznych materiałów, które zawierają w sobie bogactwo specjalistycznych treści. Analiza autentycznych realizacji słownych – ustnych czy pisemnych – prowadzi do wyłuskania z nich elementów koniecznych do uwzględnienia w specjalistycznym kształceniu językowym. W tym względzie bardzo interesujący i wartościowy jest tekst Elżbiety Gajewskiej, która dokonuje krytycznego oglądu istniejących od lat 70. modeli teoretycznych stosowanych w badaniu dyskursów, pokazując ich dydaktyczną (nie)użyteczność w konstruowaniu treści kursu języka specjalistycznego.

Dwa kolejne teksty autorstwa Izabeli Bawej i Justyny Cholewy dokonują omówienia trudności uczących się ze skutecznym opanowaniem konkretnych aspektów kompetencji komunikacyjnej w języku specjalistycznym. Pierwszy z tekstów poświęcony jest analizie konkretnego błędu językowego wynikającego z niedostatecznego ukształtowania kompetencji kulturowej w zakresie tworzenie wypowiedzi pisemnej (a konkretnie listu motywacyjnego) w języku niemieckim. Drugi pokazuje rolę wiedzy specjalistycznej w ustnej komunikacji zawodowej w języku niemieckim oraz przedstawia problemy, jakie napotykają uczący się w trakcie przyswajania treści specjalistycznych w języku obcym.

Wreszcie, artykuł Anny Dolaty-Zaród podejmuje się badania treści aksjologicznych przekazywanych przez język. Celem tekstu jest analiza wyroków francuskiego Sądu Kasacyjnego pod kątem obecności w nich środków językowych pozwalających na wyrażanie sądów wartościujących.

Poza tekstami o charakterze naukowo-badawczym, w niniejszym tomie znalazły się również recenzje trzech publikacji obcojęzycznych – w języku niemieckim i angielskim – poświęconych nauczaniu języków obcych.

Magdalena Sowa